

49/3 5379

I N F O R M A C E O C H A R T Ě 77

březen 1982

Dokument Charty 77 č. 11/82 /Protest proti porušování zákonů
v oblasti náboženského života/ 1

Dokument Charty 77 č. 13/82 /Otevřený dopis mírovým hnutím/ . . 4

Žádost o přerušení výkonu trestu D.Šinoglové 5

Dopis Miroslava Kusého prezidentu republiky 7

Dopis Jana Litomiského snoubence z výkonu trestu v plzeňské
věznici 8

Z dopisů Františka Stárka manžele z vazby v Litoměřicích . . 9

Rezoluce vedení italské KS z 30.12.1981 11

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina
Petr Uhl, Anglická 8, Praha 2
Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

Dokument Charty 77 č.11/82 /Protest proti porušování zákonů v oblasti náboženského života, obzvláště katolické církve/

Prezidentu ČSSR JUDr. G. Husákovi
Federálnímu shromáždění ČSSR
Místopředsedovi vlády ČSSR M. Lůčanovi
Ministerstvu kultury ČSR /k rukám K. Hrázy/
Praha

Opakovaná oficiální vládní prohlášení i prohlášení představenstva kněžské organizace Pacem in terris vyvolávají dojem, že právní postavení katolické církve uprostřed československé společnosti je spravedlivě vyřešeno, a že její činnost se vždy setkává s pochopením státních orgánů, které respektují její poslání i specifickou formu jejího působení: srv. projev místopředsedy federální vlády Matěje Lůčana 12.11.1981 v Banské Bystrici, projev ústředního tajemníka Pít Zdenka Adlera tamtéž, rozhovor bývalého děkana teologické fakulty v Litoměřicích Ladislava Pokorného v rozhlase /prosinec 1981/ o neomezených tiskových možnostech pro katolickou církev v ČSSR.

Proti tomu mluví fakta, která jsou v rozporu s článkem 32 Ústavy ČSSR o náboženské svobodě a články 18 a 19 Paktu o občanských a politických právech /č. 120/1976 Sb./. Všeobecně lze pozorovat další zesílení protináboženské kampaně. Např. při školení zdravotního personálu v Severomoravském kraji kladou přednášející hlavní důraz na to, aby dokázali nevědeckost náboženství. Aktivita ředitelů škol proti vyučování náboženství, registrace a kvalifikace žáků podle náboženského přesvědčení jejich a jejich rodičů jsou realizovány stále důsledněji. Diskriminace občanů za projev náboženského přesvědčení nadále trvá.

Tiskové možnosti pro náboženskou literaturu jsou stále více a více omezovány. Česká katolická charita, jediná instituce již je dovoleno publikovat a vydávat pro katolickou církev v ČSR, vydala v roce 1981 jednu /1/ teologickou knihu a kostelní zpěvník. Jediný odborný časopis Duchovní pastýř má záměrně nízkou úroveň a neinformuje o stavu teologického bádání v zahraničí. Týdeník Katolické noviny je nástrojem propagandy státní politiky, přinášející víc zkreslených politických informací než skutečných událostí z náboženského života u nás a v cizině.

Situace na bohoslovecké fakultě v Litoměřicích je stále tísnivější. Sbor nemá, opět záměrně, náležitou kvalifikaci, jmenování profesorů je prakticky v rukou Sekretariátu pro věci církevní při min.kultury ČSR. Z přihlášených 60 kandidátů studia bohosloví v roce 1981 bylo přijato něco málo přes polovinu. Důvody odmítnutí: styk s řeholníky, nedostatek informací o kandidátovi, anebo naopak příliš mnoho, pro posuzovatele "negativních". V Bratislavě bylo vloni vyloučeno z dalšího studia 12 bohoslovců, kteří byli vytypováni jako organizátoři hladovky v říjnu 1980.

Násilné, právně nepodložené rozeznání řeholních společenství a znemožnění jejich činnosti v ČSSR od r. 1950 nebylo napraveno, naopak pronásledování řeholníků trvá, propaganda proti řádům se stupňuje /viz článek dr. Bohuslava Čížka "Úloha řádů v politice římskokatolické církve", časopis Bezpečnost z 1.10.1981/. Stupňuje se nátlak na kněze, aby vstupovali do provládní, avšak římskokatolickou legislativou nepotvrzené organizace Pacem in terris. Kritika Pacem in terris je chápána jako nepřímý útok proti "socialistickému společenství, proti úpravě vztahů mezi státem a církví". Na takové útoky dostanou pádnou odpověď /M. Lůčan v projevu uvedeném výše/. Podobně se vyslovil i pracovník Sekretariátu pro věci církevní Partach na zasedání Pacem in terris v Olomouci v říjnu 1981. Mnozí se vyslechy mladých lidí i jejich údajných vedoucích či inspirátorů: důvodem je náboženské shromažďování.

Především však musíme pozvednout hlas na obranu těch, kdo byli a jsou trestně stíháni a vězněni za svoji náboženskou činnost. Lze bez nadsázky konstatovat, že rok 1981 byl rokem církevních procesů. 24.11.1981 potvrdil krajský soud v Ostravě rozsudek okresního soudu v Olomouci proti katolickým kněžím a laikům Janu Krumpholcovi, Františku Líznovi, Josefu Vlčkovi, Josefu Adámkovi a Rudolfu Smahelovi. Skutečným důvodem bylo vydávání a šíření náboženské literatury /tato literatura neměla ani v nejmenším protistátní charakter/. Obě soudní instance však odsoudili podle § 118 trestního zákona za nedovolené výdělečné podnikání /ve výpovědi obžalovaní konstatovali, že jejich činnost byla nikoli výdělečná, ale právě naopak, že bylo potřeba často dotovat z vlastní kapsy/, aby byl skryt pravý důvod odsouzení a případ měl ráz hospodářské tr.činnosti. Jezuita P.František Lízna byl potom 21.1.1982 odsouzen k dalšímu trestu za údajnou tr.činnost podle § 112 tr.zákona /poškození zájmů republiky v cizině/. V září byl v Lounech podmíněně odsouzen P.Josef Kordík, který pokračoval ve své duchovenské činnosti, protože mu odnětí státního souhlasu nebylo sděleno zákonným postupem.

V červenci 1981 byl v Plzni zatčen dominikán P.Jaroslav Duka, dělník ve Škodovce. V listopadu byl odsouzen na 18 měsíců, když mu bylo dokázáno, že jedenkrát /!/ sloužil liturgii bez státního souhlasu. Krajský soud potvrdil rozsudek dne 19.2.1982.

V souvislosti s P.Dukou byl bezpečnostními orgány dne 27.10.1981 přepaden Charitní domov v Kadani, kde žije cca 80 řeholnic-dominikánek, důchodkyň. Policie v počtu 40 příslušníků /ozbrojených a provázených psy/ byla uvedena církevní tajemnicí. Prohlídka pokračovala i druhý den. Byly zabaveny psací stroje, 2 úředně povolené cyklostyly, oficiální i samizdatově vydané náboženské tiskoviny /opět zcela bez protistátního obsahu/ a rozmnožované modlitební texty pro každodenní modlení. Hubený výsledek tohoto násilného činu přiměl orgány k rozšiřování difamací a nepravdivých zpráv /hovořilo se o větším množství nepoctivě nabytých cenných předmětů!, o přítomnosti šesti Poláků /!/, o instalaci vysílačky /!/ a pod./.. Podobnou akci provedly policejní orgány týž den v kněžském domově důchodců v Moravci. Do akce se zapojilo 120 /!/ policistů a milicionářů se psy. V domově žijí staří, penzionovaní kněží, o něž se starají řeholní sestry. Opět byly zabaveny náboženské tiskoviny, některé vydané svépomocí /ztěží lze v těchto případech mluvit o samizdatu v běžném slova smyslu/, v několika případech i osobní věci a tuzexové poukázky, které legálně věnovala kapitální konzistoř v Brně. Znovu se vynořily difamace a pomluvy. O den později /29.10.1981/ byly provedeny prohlídky na farách v Hoštce u Litoměřic, ve Štětí a v Bečově u Mostu. Administrátor P.Radim Hložánka byl zatčen a byl mu zabaven cyklostyl a náboženské tiskoviny.

V Liberci byl v únoru 1981 po třech měsících vazby propuštěn P.Josef Bárta a je stíhán na svobodě za to, že šířil své teologické spisy a vedl semináře pro zájemce teologie.

Oficiální hodnocení náboženské literatury ukazuje "odborný" posudek Dr.Jaroslava Hájka ze Sekretariátu pro věci církevní v Praze. Podle tohoto posudku je např.trestným činem opisování řádně vydaného biblického textu z jakékoli příčiny, třeba i pro soukromou potřebu! Může prý být aplikován zákon č. 93 z r. 1949 o rozšiřování neperiodického tisku nebo § 178 tr.zákona o maření dozoru nad církvemi.

Též na Slovensku se množí perzekuce kněží a laiků. Odsouzení kněží P.Antona Zlatohlavého, P.Gabriela Povaly, P.Štefana Javorského, laika Günthera Ropfa jsou dokladem celkového postoje státních orgánů k činnosti katolické církve.

K těmto skutečnostem je dlužno přičíst další, které se vyznačují brutalitou a sadizmem. Koncem října 81 odvezli z pracoviště čtyři "neznámí" muži Stanislava Adámka /dvacetiletého syna odsouzeného Josefa Adámka/ do lesa u Tišnova, kde mu nehorázně vyhrožovali zabitím, udeřili jej brutálně do hlavy a polili kyselinou máslenou. Přinutili jej

utíkat před jejich autem a dvakrát naznačili, že jej přejedou. Poté odjeli a Stanislav Adámek musel jít 20 km v noci na nejbližší železniční zastávku. Neobjasněny nebo problematicky objasněny zůstávají dva případy "sebevraždy" - inženýra Coufala a studenta Pavla Švandy.

Tento stav přirozeně posiluje nedůvěru vůči ujišťováním a slavnostním proklamacím státních orgánů o vytváření nové společnosti v níž vládne spravedlnost a v níž jsou si všichni rovni bez ohledu na původ a přesvědčení. To, co deformuje mezi jiným literu a ducha zákona a oficiálně přijatých dohod a paktů týkajících se náboženských svobod, nejsou vždy nutně v naší zemi platnými zákony, nýbrž jejich svévolný výklad, jaký např. skýtá oficiální komentář k československému trestnímu právu. Československá soudní praxe se potom při posuzování trestných činů řídí nikoliv celkovým smyslem všech přijatých zákonných předloh /Ústavou, Pakty, čs. zákony aj/, nýbrž jen komentářem k tomu, či onomu užitému paragrafu, např. vysvětlivkami k § 178 /maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi/, které nejsou v plném souladu např. s čl. 18 Paktu o občanských a politických právech, který byl po schválení všemi příslušnými oficiálními místy uveden v platnost dne 23.3.1976. Pro porovnání citujeme některé "vysvětlivky" tak, jak byly publikovány v oficiální příručce pro výklad trestního zákona /Trestní zákon. Komentář. Praha 1980/ str. 607-608.

Cit. § 178 praví: Kdo v úmyslu mařit nebo ztěžovat zákon státního dozoru nad církví nebo náboženskými společnostmi poruší ustanovení zákona k jeho podání a k tomu /podtrženo námi/ zabezpečení církví a náboženských společností, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

Z vysvětlivek: Úprava výkonu trestního dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi spočívá v podstatě na zásadách, že duchovní mohou působit jen se státním souhlasem a že jak duchovenskou, tak kazatelskou popř. jinou /! / činnost mohou konat osoby, které získaly státní souhlas a vykonaly slib, dále, že předchozí státní souhlas je nutný pro každé ustanovení nebo volbu do funkce, jejíž výkon spočívá v duchovenské nebo podobné /! / činnosti ... Z hlediska odpovědnosti za trestný čin podle § 178 není rozhodné, zda jednání pachatele souvisí s činností církve /náboženské společnosti/ povolené nebo zakázané. Tohoto tr.činu se mohou dopustit též i osoby, které vykonávají duchovenskou nebo kazatelskou činnost, ač nejsou duchovními církve nebo náboženské společnosti /! /, nebo které vykonávají jinou činnost, již se zasahuje do výkonu státního dozoru nad církvemi nebo náboženskými společnostmi.

Pro ilustraci lze připomenout, že existují případy, kdy soud za trestný čin proti § 178 považoval rozhovor na náboženské téma nebo společnou modlitbu v soukromém bytě /odávodnění: byla to "duchovenská činnost", při níž okolnosti znemožňovaly státní dozor! /.

Charta 77 upozorňuje kompetentní orgány na hrubé porušování čs. Ústavy, mezinárodních paktů a úmluv v oblasti náboženských svobod; žádá aby všechny případy nezákonného náboženského útisku a pronásledování byly napraveny; aby zákony, platné v naší vlasti a omezující mezinárodní pakty a lidská práva, byly přinejmenším komentovány a opatřeny vysvětlivkami v tom smyslu, aby náboženské svobody, garantované Ústavou a pakty, ve skutečnosti nelikvidovaly, nýbrž naplňovaly jejich smysl a ducha.

V Praze dne 10.3.1982

Dr. Radim Falouš
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77

Ladislav Lis
mluvčí Charty 77

Václav Malý - člen kolektivu mluvčích CH.77

Na vědomí: papeži Janu Pavlu II., Vatikán
kardinálovi Františku Tomáškoví, Praha
kněžské organizaci Pacem in terris

Dokument Charty 77 č. 13/82 /Otevřený dopis mírovým hnutím/

Mluvčí Charty 77 dostali a dostávají od občanů, zejména od signatářů Charty 77, řadu podnětů k aktuálním otázkám ohrožení míru v Evropě a na světě vůbec. Též mírová hnutí jiných zemí se v posledních měsících často obracejí na Chartu 77 ve věci obrany míru. Kladný vztah k mírovému hnutí vyjádřil již dokument Charty 77 z 16. listopadu 1981. Chceme znovu zdůraznit, že požitujeme vážnost mezinárodní situace a že oceňujeme význam mírového usilí řadových občanů. Jakožto podpisovatele dokumentu, který se staví za dodržování lidských práv, jsme si vědomi, že bez mírové koexistence je jedno ze základních lidských práv - právo na život - ohroženo. Jsme však toho názoru, že mír je nedělitelný. Zabezpečit mír vyžaduje vyloučit násilí a hrozby násilím a zajistit respektování práva národů v mezinárodních vztazích stejně, jako skoncovat s násilím a bezprávím uvnitř států a zabezpečit respektování práv člověka a občana státní mocí v každé zemi, tj. lidské svobody a důstojnosti co do přesvědčení, víry, shromažďování, projevu a pod. To odpovídá i Chartě spojených národů a závěrečnému aktu KBŠE z Helsink. Proto jsou tyto obě iniciativy, jež podobně jako Charta 77 usilují o důsledné plnění Mezinárodních paktů o lidských právech, vypracovaných v OSN a podepsaných a ratifikovaných řadou států a závěrečným aktem z Helsink, slavnostně potvrzených, podstatným a platným příspěvkem v úsilí o zabezpečení míru a spolupráce. Připomínáme, že existují hodnoty, za něž se lidský život obětuje /a ne jednou obětoval/. Nedomníváme se, že lze věřit v opravdovost mírových snah, kde jsou potlačována základní lidská a občanská práva či kde se k takovému potlačování mlčí nebo kde se dokonce schvaluje. Nezapomínejme, že ve jménu míru páchaly /a páchají/ mnohé nedobré činy: např. v roce 1938 Daladier a Chamberlain ustoupili Hitlerově a Musoliniho nátlaku, umožnili další rozpínavost totalitních režimů a přispěli tak ke vzniku druhé světové války - to vše ve jménu zachování míru v Evropě, jak prohlašovali nejen sami, ale jak byli oslavováni nejednými novinami, ba i velkou částkou veřejného mínění svých zemí.

Známe mnohé dokumenty současného velkého mírového hnutí, jež se rozvíjí v mnoha evropských i jiných zemích s cílem zachránit lidstvo před katastrofou jaderné války. S radostí vidíme, že se v mnohých z nich vyjadřuje pojetí nedělitelnosti míru podobně jak je chápeme my. Také v podpisech pod těmito dokumenty se setkáváme s těmi, kdo oddanost tomuto hnutí ve zmíněném pojetí vyjádřili a vyjadřují i statečným vystupováním na obanu lidských práv a jejich obhájců všude na světě - na severu i jihu, na západě i na východě, v prvním, druhém i třetím světě. Společně s nimi jsme přesvědčeni, že právě toto úzké spojení a vzájemná závislost mírového soužití i spolupráce s důsledným respektováním norem lidského soužití, základních práv a svobod, lidské důstojnosti a morálních hodnot je jedinou cestou, kterou lze zabezpečit opravdový mír. Věříme, že tyto závazky bude současné mírové hnutí důrazně a účinně vyžadovat a uskutečňovat. K nim se plně hlásíme a budeme rádi k jejich realizaci spolupracovat.

Tedy: jakkoli chápeme výjimečnost aktuálního ohrožení /vždyť po všech válkách v minulosti bylo možno očekávat nějaký život, tentokrát nikoliv/, teprve v souvislosti se v š e m i lidskými právy je mír tím, co není eventuálně jen momentální strategií mocných nebo naivním přáním těch, kteří se za každou cenu chtějí držet života bez ohledu na lidskou odpovědnost k hodnotám, jež život přesahují. Jako signatáři Charty 77, ale i jako obyvatelé Evropy, jejíž civilizace se od antického Řecka a křesťanství krom mnoha vin vyznačuje i smyslem pro tuto lidskou odpovědnost a povolanost, jsme zavázáni neopouštět základní požadavky lidských práv, k nimž takto - a jen takto - patří i právo na život a tedy i mírové usilí. Vzhledem k tomu, že ohrožení míru v Evropě a na světě je aktuální a že oficiální společenské struktury mohou být ve věci mírových aktivit podezírány z

přílišné vázanosti na ty či ony postupy v rámci politických či mocenských uskupení, soudíme, že by se těmito otázkami měla všude zabývat neoficiální občanská iniciativa. Měli jsme již příležitost k výměně názorů s některými představiteli na mírová hnutí různých zemí a zaměření a uvítáme i další setkání s tímto smyslem a obsahem.

V Praze dne 29. března 1982

Dr. Radim Palouš
mluvčí Charty 77
Praha 1, Všešrdova 14

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77
Praha 3, Jeronýmova 2

Ladislav Lis
mluvčí Charty 77
Praha 10,
Benešovská 33

x x x x x x x x x x x

Městský soud v Brně
Roosweiltova 16
Brno

Věc: Žádost o přerušení výkonu trestu Drahomíry Šinoglové

Obracíme se na Vás hluboce dotčeni událostí, která postihla těhotnou matku tří dětí. Drahomíra Šinoglová, nar. 27.7.1951, bytem Strachotice, okr. Znojmo, t.č. ve věznici Brno-Bohunice, byla v prosinci 1980 odsouzena podle § 7 k § 100/1 tr. zákona /příprava k pobuřování/ k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Důvodem odsouzení bylo, že údajně opisovala na psacím stroji literární texty v současné době nepublikovaných českých autorů. Drahomíra Šinoglová je matkou tří dětí ve věku 10, 8 a půl roku. Pro těhotenství jí byl nástup do výkonu trestu odložen do doby půl roku po narození dítěte. Přesně v den, kdy nejmladší dítě půl roku dovršilo, t.j. 1.3.1982 byla jeho matka z rozhodnutí okresního soudu ve Znojmě odvezena násilím do věznice v Brně-Bohunicích. Stalo se tak bez jakékoli výzvy k nástupu výkonu trestu, ve chvíli, kdy paní Šinoglová právě krmila své nejmladší dítě, starší děti byly ve škole a manžel v práci. Nebyl brán zřetel na podanou žádost o odklad výkonu trestu z důvodů zdravotních a opětného těhotenství /předchozí těhotenství bylo rizikové/.

Ochtěli bychom poukázat na to, že paní Šinoglová dosud nikdy trestána nebyla a nyní je pro své děti nepostradatelná. Její případ splňuje i všechny podmínky amnestie, udělené prezidentem republiky v květnu 1980. Tato amnestie vyjádřila nenahraditelnost mateřské výchovy. Drahomíra Šinoglová však byla odsouzena o půl roku později. Manželé Šinoglovi podali po narození svého třetího dítěte žádost o milost prezidentu republiky, která je dle sdělení z prosince 1981 v šetření. Věříme, že s přihlédnutím ke všem okolnostem prezident republiky paní Šinoglové individuální amnestii udělí.

S naléhavou žádostí o přerušení výkonu trestu se na Vás obracíme v zájmu lidskosti, protože v co nejrychlejším návratu Drahomíry Šinoglové do rodiny spatřujeme záchranu pro její tři děti a zejména pro očekávané čtvrté dítě.

Doufáme, že tato žádost spoluobčanů bude přijata příznivě a kladně vyřízena.

V Praze 15.3.1982

Fyžen Adánek, Josef Adánek, ml., Marie Adámková st., Stanislav Adánek, Milan Balbán, Milan Badal, Alena Balcarová, Ivan Bartošek, Karel Bartošel, Zdeněk Bárta, MUDr. Zora Bártová, Jan Bednář, Jiří Bednář, Otta Bednářová, Kamila Bendová, Jaroslav Beneš, Marie Benetková, Jaromila Bělíková, Pavel Blattný, Zuzana Blattná, Antonie Boková, Stanča Borůvka, Irena Borůvková, Vratislav Brabenec, Marie Bradáčová, Pavel

Brunnhoffer, Petr Burian, Petr Cibulka, Ladislav Čapek, I. Čechurová, Jiří Černega, Jiří Daniček, Josef Danisz, Zuzana Dienstbierová, Blanka Dobešová, Jarmila Doležalová, Pavel Dostál, Ivan Dubský, Jan Dvořáček, Ladislav Dvořák, Drahomíra Dvořáková, Štěpánka Endrýsová, Jana Fialová, Václav Frei, Michaela Freisová, Zina Freundová, Karel Freund, Luisa Geisslerová, Robert Gombík, Bohumír Hájek, Prof. dr. Jiří Hájek, Jiřina Hamousková, Ivan M. Havel, Aleš Havlíček, Olga Havlová, Zbyněk Hejda, Dr. Ladislav Hejdánek, Heda Hejdánková, Jana Hejdánková, Martina Hejdánková, Petra Hejdánková, Jana Hlavsová, František Hochman, Jiří Hochman, Josef Holec, Miloslava Holubová, František Horáček, František Horváth, Vladimíra Horváthová, Anna Hradilková, Jiřina Hrábková, Mojmír Hrbek, Markéta Hrbková, Ruth Hrbková, Ivana Hyblerová, Zuzana Chaloupková, Libor Chloupek, Josef Janíček, Jarmila Johnová, Petr Kadlec, Pavel Klaus, Jiří Kantárek, Jan Kaplan, Marie Kaplanová, Petr Káš, MUDr. Anna Kavinová, Pavel Karschner, Petr Klusák, Božena Komárková, Vavřinec Korčíš, Josef Kordík, Karel Kostroun, Jiří Kostár, Alena Kovářová, Jan Kozlík, Eva Krausová, Petr Kreibich, Petr Krejčí, Jana Kučerová, Blažena Kuklínková, Alena Kumprechtová, Karel Kurial, Miroslav Latta, Eva Lattová, Vendelín Laurenčík, Lenka Laurenčíková, Josefa Lesková, Drahomíra Libánská, Ladislav Lis, Martin Litomiský, Jan Lopatka, Klement Lukeš, Eva Maleníková, Jana Malá, Radomír Malý, Václav Malý, Eva Málková, Antonín Malůšek, Ivan Maňásek, Anna Marvanová, Miloslav Mašek, Dana Mašková, Julie Matoušková, Terezie Mečková, Vlasta Melzerová, Jaroslav Mezník, Vlasta Mikešová, Miloslav Miřejovský, Metoděj Moštěk, Pavel Mráz, Anna Mrázová, Jiří Müller, Bronislava Müllerová, Jiří Myslín, Božena Myslínová, David Němec, Jaromír Němec, Ondřej Němec, Dana Němcová, Marcela Němcová, Markéta Němcová, Věra Novotná, Mlada Opočenská, Michael Otřísal, Martin Palouš, Radim Palouš, Anna Paloušová, Pavla Paloušová, Viktor Parkán, Petra Parkánová, Jarmila Pařízková, Jan Payne, Miroslav Pazourek, Karel Pecka, Ivan Pelíšek, Zuzana Pelíšková, Jarmila Perková, Bohuslav Petřík, Helena Petříková, Marie Petříková, Tomáš Petřivý, Daniel Pfaun, Zdeněk Pine, Eliška Pincová, Jan Placák, Jiří Pokorný, Josef Pokorný, Jitka Poslední, Luboš Poslední, Jan Princ, Květoslava Princová, Petr Prokeš, Jaromír Přeslička, Jana Převratská, Mečislav Razik, Miloš Rejchrt, Pavel Rejchrt, Jitka Rejchrtová, Jiří Res, František Rokyta, Jakub Rumi, Olga Rychtářová, Ing. Zora Rysová, Vladimír Říha, MUDr. Marie Řihová, Josef Schmuk, Hana Schmuková, Jan Schneider, Anna Schwarzová, Karol Sidon, Ing. Jindřich Sirovátka, Milan Slánský, Ivana Slánská, Zdislava Slezáková, V. Sokol, Karel Soukup, Marie Soukupová, Andrej Stankovič, Olga Stankovičová, Marie Stanková, Marcela Stárková, Vladimír Stern, Jana Sternová, Ondřej Stodola, Eva Stuchlíková, Božena Sudická, Jaroslav Šabata, Anna Šabatová, st., František Šilar, Libuše Šilhánová, Jan Šimsa, Martin Šimsa, Anna Šimsová, Veronika Šmídová, Zdeněk Šorm, Milena Štefanová, Ivan Štern, Jan Štola, Josef Štulíř, Jaroslav Šubrt, Josef Šumbera, Petruška Šustrová, Petr Švestka, Pavel Theimer, Jakub Trojan, Vlastimil Třešňák, Jan Tydlidát, Miroslav Tyl, Zdeněk Urbánek, Ludvík Vaculík, Vlasta Vaňková, Milan Vlahovič, Anna Vlahovičová, Tomáš Vlasák, Jitka Vodnánská, Miroslav Vodrážka, Ivana Vodrážková, Josef Vohryzek, Vladimír Voják, Věra Vránová, Jiří Wolf, Marián Zajíček, Eva Zajíčková, Jiří Zakouřil, Jiří Zbiral, Eva Zbíralová, Vladislav Zdrábecký, Ludvík Zelinka, Vlasta Zelinková.

Za správnost podpisů odpovídá

Markéta Němcová
Leninova 660, Praha 6

Na vědomí: Kancelář prezidenta republiky
Československý červený kříž
Československý svaz žen
redakce časopisu Vlasta
redakce časopisu Rodina

Poslední zpráva:

Prezident republiky vyhověl žádosti Drahomíry Šinoglové a udělil jí milost. 30.3.1982 byla paní Šinoglová propuštěna na svobodu.

Dopis Miroslava Kusého prezidentu republiky

Pán prezident;

moj priateľ dr. Milan Šimečka je vo vyšetrovacej väzbe už 8 mesiacov. V tom istom československom väzení, ktoré doverne poznáte aj Vy z päťdesiatych rokov. Ten človek je v nom prinajmenšom tak isto nevinne ako ste v nom bol aj Vy. Prinajmenšom - lebo ako politický väzen sa od Vás Milan Šimečka líši tým, že nikdy nebol politikom, nikdy nevyvíjal vlastnú politickú činnosť. Je publicistom, literátom. Do Vášho väzenia sa dostal nie za svoju politickú aktivitu, ale za svoje politologické rozborý, politické postoje a svetonázorové stanoviská, vyjadrené v jeho listoch, článkoch a knihách.

Vás omilostil a nakoniec aj rehabilitoval Váš predchodca, prezident Antonín Novotný. Vy ste ešte neomilostil a tobož nerehabilitoval ani jedného svojho politického väzňa. Predkladám Vám preto návrh, aby ste takto po prvý raz uplatnil svoje prezidentské právomoci práve v prípade Milana Šimečku.

Tu ich môžete uplatniť o to ľahšie, že Milan Šimečka nie je kauza pre žiaden proces, nehovoriac už o slušnom politickom procese. Vyhlasujem to naprosto zodpovedne, pretože som bol účastníkom uzatvárania spisov celého "prípadu" Šiklová a spol. a v tejto súvislosti som si aj Šimečkove spisy podrobne preštudoval. Tieto spisy sa uzatvárali ešte začiatkom júla 1981. To bolo už pred pol rokom - a proces sa napriek tomu stále odkladá. Nie je to práve pre tento naprosto nedostatočný, nič nevytvádzajúci, zmatečný spisový materiál?

Chcem Vás preto oboznámiť, pán prezident, s podstatou dokumentácie k prípadu Milan Šimečka.

Je to 11 dokumentov, ktoré "usvedčujú" Milana Šimečku z toho, že napísal svoje práce - práce ním podpísané, práce, ku ktorým sa vždy verejne hlásil /dokument č. 1, 6, 7, 8/; že si korešpondoval a teda "udržiaval styky" so svojimi dlhoročnými priateľmi - ako bol Ján Kalina /č. 4/, Vilém Prečan /č. 2/, či Ludvík Vaculík /č. 10/ a príležitostne aj s inými známymi - ako napr. s prof. Skillingom /č. 8/ a že teda nevytváral a nerušil svoje priateľstva podľa politickej konjunktúry, ako býva v tejto krajine u mnohých ľudí zvykom; že dostával a čítal práce, ktoré ho zaujímali - napr. Kusého /č. 7/, poľské materiály /č. 9/, petličné knihy /č. 5/, že písal a pracoval na ďalších literárnych projektoch, sám alebo v spolupráci s inými autormi /č. 7/, a to dokonca aj po prokurátorskej výstrahe. /č. 11/.

Nič viac sa v celej tejto dokumentácii nenájde. Nič okrem literárnych prác, vlastných a cudzích, ním napísaných či ním prečítaných. Nič okrem politologických rozborov, politických názorov, etických hodnotení a svetonázorových postojov, vyjadrených na margo našej súčasnosti, v shode s jeho mravnou a filozofickou koncepciou sveta, v ktorom žil a o ktorého lepšiu, ušľachtilejšiu podobu usiloval. Nič iné nenájdem v jeho listoch, analytických prácach, vo fejtónoch.

Niet tam ani zloby, ani nenávisť, ani jedovatých invectív. Vždy prevláda snaha o vecné dopátranie sa príčin skrivodlivostí, snaha o "pochoopenie" nerozumu ba i blbosti, snaha o vysvetlenie vecí z nich samých: vždy prevláda láskavý, humanistický tón, tak príznačný pre Šimečkovo pero.

Pravda, sú tu názory a stanoviská, ktoré se k našej súčasnosti veľmi často vyjadrujú kriticky. To však nie je dostatočný dôvod pre kriminál. Tým viac, že tu nejde o názory a stanoviská nejakého ignoranta, panikára či záškodníka, ale o zasvetené, hlbokým štúdiom a vlastnou skúsenosťou podložené analýzy a postoje erudovaného filozofa, docenta a kandidáta vied, ktorý je u nás už dobre dve desaťročia známy svojou vedeckou a publicistickou činnosťou. A táto "dokumentácia" má Milana Šimečku usvedčovať z podvracania republiky podľa § 98/1,2 a/b Trestného zákona?

Áno, okrem uvedenej dokumentácie je tu ešte dokumentácia z onoho povestného francúzskeho peugeota. Čo sa tam našlo proti Milanovi Šimečkovi?

Jedna jediná vec. Je to pohľadnica so Šimečkovou adresou. Na jej hornej strane je živá farebná fotografia krásneho kocúra s anglickým textom. Tento text v úradnom českom preklade hovorí: "Rupert, dříve Walssa L., stár 4 měsíce".

Na druhej strane pohľadnice - tiež v uvedenom preklade - stojí: "Drahý Milane a Evo, zde je, jak jsem slíbil, obrázek bývalého LW, hrdiny kontrarevoluce, vůdce boje proti totalitnímu útlaku. Ve svém domově stratil - lituji, že tak musím říci - tento titul a je znám jako Rupert, velmi silné poníženi, ale nestěžuje si..."

Podpísaná je jakási anglická študentka, s ktorou se Šimečkovi náhodou zoznámili pred rokom na dovolenke v Tatrách.

Je mi veľkou záhadou, ako sa táto ofrankovaná pohľadnica so Šimečkovou adresou ocitla v onom peugeote. Nech sa tam však dostala akokoľvek, čo vypovedá proti Milanovi Šimečkovi?

V spisoch, ktorých uzatváranie som sa zúčastnil, nie je na Milana Šimečku nič viac. Nie, toto by nebolo stačilo pre kriminál ani v päťdesiatych rokoch. Z toho by nevytkol materiály pre proces ani Doubek, ani Urválek!

Pán prezident, Milan Šimečka má svoje názory a neskrýva sa s nimi. patrím medzi tých, ktorí s ním jeho názory plne zdieľajú. Vôbec nemusíte s nami súhlasiť. Vy však nie ste prezidentom, najvyšším predstaviteľom zákona a spravodlivosti, len pre tých a za tých, čo s Vami súhlasia. Mal byste ním byť aj pre nás a voči nám.

Milan Šimečka je vo väzení nesprávedlivo a protizákonne. Je vo Vašej moci túto hanobnosť napraviť.

V Bratislave, 31.12.1981

Prof. PhDr. Miroslav Kusý, CSc.
Slowackého 21
821 04 Bratislava

X X X X X X X X X X

Dopis Jana Litomiského snoubence z výkonu trestu v plzeňské věznicí

V Plzni 21.2.1982

Ahoj Magdo!

Píšu Ti jenom krátce, protože mohu psát pouze o rodinných záležitostech a až do včerejška jsem neměl o rodině žádné zprávy. Teprve včera mi přišly od Nejvyššího soudu z Prahy dopisy od matky za poslední tři měsíce včetně úmrtního oznámení mé babičky, která zemřela 31. prosince. Dopisy od Tebe však nedošly. Z matčiných dopisů vím, že jste se obě chystaly na návštěvu, žádal jsem o ní hned po soudu v Ruzyni, ale nedostal jsem odpověď. Mezitím jsem byl přemístěn sem. Tady jsou návštěvy 6. března, doufám, že Vám bude povolena. Matka se ptá, co byste mi měly přivést sebou. Celkem nemám zvláštní přání, strava je tu vydatná i co se týče vitamínů - občas dostáváme i citrony. Byl bych rád, kdybyste mi přivezly nějaký kvalitní čaj, indický nebo cejlonský a zelený čínský. Také by se hodily dva páry ponožek, protože pracuji v gumovkách, tak abych si je mohl občas vyprat.

Jiné oděvní součástky nejsou povoleny - musí být jednoduchá ústroj. Také hygienické balíčky se zde nevedou.

Místo toho jsme vyřasovali poukázky na 20 Kčs, za které jsem si nejnnutnější věci nakoupil a zbytek vyžebrał. Nyní tady nepotřebuji nic kromě žele po holení. Šampon je zbytečný, protože nemám žádné vlasy. Vůbec se zde osvědčuje zásada sv. Františka, že čím kdo má méně majetku, tím i méně starostí a naopak.

Matka píše, že byste rády věděly, jakou práci tady dělám. To je velice tajná věc, nesmí se o tom psát, ale zeptejte se známých, ti to tu dobře znají. Píše se o tom i v jedné francouzské knížce, kterou má nyní paní Dojčarová.

Dostal jsem taky velice hezký dopis od Jany Kašparové. Moc mne potěšil a povzbudil. Je to první zásilka, která mi od ní došla. Byl bych velice rád, kdyby mi občas napsala o tém, jak žijí obyčejní lidé a evangelíci. Potěšila by mne i nějaká klasická modlitba nebo citát z bible.

V posledním dopise od matky je velice krásná modlitba od sv. Brigity. Rád bych se dozvěděl něco o životě této pozoruhodné ženy.

Noviny a časopisy, které mi matka poslala, pan referent vrátil, protože se mu nechce cenzurovat se s tím. Tak už mi touto cestou nic neposílejte, Mohu si objednat z kapesného Rudé právo, ale žádné peníze zatím nemám. Z domova mi je neposílejte, protože bych je stejně nedostal. Četba odborné nebo náboženské literatury se mi jeví z hlediska nápravné výchovy, kterou tady procházíme, jako zbytečná záležitost a není na ni ani příliš času a zvláště klidu. Ovšem v době osobního volna mohu vykonávat náboženské ukony, protože svoboda vyznání je tady zaručena.

Celkově se mi tady daří dobře, mám kolem sebe většinou samé slušné lidi, jak to dobře vystihl už pan prokurátor JUDr. Pilný, který je sem posílá.

Jsem rád, že doma držíte všichni pohromadě. Nebudu se dál rozepisovat, doufám, že se brzy uvidíme osobně a všechno si povíme ústně.

Srdečně zdraví
Honza

P.S. Pozdravuj strašně moc Juliánu s dětmi

X X X X X X X X X X X X X

Z dopisů Františka Stárka manželce z vazby v Litoměřicích
/František Stárek je obviněn z trestného činu výtržnictví podle § 202, které údajně spáchal tím, že vydával a rozšiřoval undergroundový časopis "Vokno"/

Ahoj Marcelo

31.1.1982

V uplynulých čtrnácti dnech jsem nedostal žádný dopis, jen pohled od mámy. Tak tedy nemám ani na co odpovídat. Ve věci účtu jsem učinil nové kroky a teď čekám na výsledky. Jinak se mnou není nic nového, až na to, že jsem překonal určitou krizi, která byla zřejmě patrná z minulého dopisu. Byla asi způsobena nedostatkem tvůrčí činnosti. Teď jsem si už našel prostor k realizaci, to jsou vzpomínky. Měchei říkat paměti, spíše vzpomínky, protože těmi se tady dá žít. Tak tedy:
MOJE TYJÁTRY

"Děláte tu pěkněj tyjátr" říkala nám máma, když viděla, jak hraje loutkový divadlo. Nebyla to však pochvala naší umělecké činnosti, ale výtka, protože v jejím slovníku bylo, slovo "tyjátr" synonymem pro "rambajs", což vše dohromady znamenalo prohřešek proti pořádku a klidu. To, že tyjátr má něco společného s divadlem jsem se dověděl až při hodině ruštiny - "téátr éto značit - divadlo".

Když ale chci vzpomínat na dětství ve spojitosti s divadlem, musím se vrátit do věku předškolního, kdy v divadélku "Na šikmém

rohu" hráli loutkové pohádky: "Píše, píše Carypíše", "O babce chňapce" a jiné.

Tu posledně jmenovanou hra jsem viděl ještě jednou a to asi po dvaceti letech. To už byl se mnou místo mámy Renek, kterému byli právě takčtyři roky jako předtím mně. Vlastně jsem si ho k tomu účelu "vypůjčil" od Jarky, protože se jaksi nehodilo, abych šel na loutkovou pohádku sám ve čtyřiašedesáti.

Renek však nebyl nijak překvapen, považoval to zřejmě za jakýsi druh televize a zajímala ho spíš sopátá holčička před námi. To já v šestapadesátém jsem byl jinak unášen. Nepamatují se už na svoje reakce během představení, ale živě si vzpomínám, jak jsem jednou řval, když divádílko z nějakých důvodů nehrálo. Této mojí přichylnosti k loutkám si všiml i můj starší brácha, a taj jsem asi v pěti letech dostal k Ježíšku manáška "Míšu". Na mou malou ruku byl sice trochu velký, ale kam nedosáhly prstíky, stačila fantazie. Sedával jsem pod stolem, Míšu na ruce a rozmňouval jsem s ním. Dialog byl jednoduchý, ale Míšova gestikulace bohatá, kýval nebo vrtěl hlavou či rozhazoval tlapkami. To byl moment, kdy jsem začal přistupovat aktivně ke všem věcem kolem divadla.

Tomuto zlomu, tedyzmeně z diváka na "tvůrce" pomohlo rozhodující měrou seznámení s Pepičkem Novotným. Jeho tatínek se totiž zabýval loutkařinou a Pepiček byl pro vše kolem divadla přímo posedlý. Když mně jednou vzal k nim domů a tak jsem viděl stojany s loutkami, byl to impuls k založení "jakési" divadelní společnosti". Ta sestávala z Pepička, který byl starší a ve "všech kumštu" zkušenější, a ze mne. To už jsem chodil do školy a naše divádílko dosahovalo už určitou "úroveň".

Kreslili jsme různé postavy /sedláka, paní, čerta, psa a další/, pak je vystříhovali ze čtvrtky a zezadu k nim lepenkou připevňovali špejle tak, aby se dali vodit zespođu.

Je zajímavé, jak se některé věci po dvaceti letech opakují. Na Vísece jsme jednou dělali se Silvou pro děti zrovna takové loutky ... Ale to by byla jiná kapitola.

Teď hrajeme s Pepičkem pro Alici ze čtvrtého patra, našeho častého a vděčného diváka. Jeviště je sestaveno ze dvou židlí postavených proti sobě. Přes jejich opěradla leží žehličí prkno s přehozenou dekou, aby nás nebylo zezadu vidět. Nahoře jsou kulisy, rovněž vystříhané z papíru, jsou to většinou stromy, pařezy, sklaka a tak podobně, protože většina našich her se odehrává v lese. Scénář neexistuje - všechny pohádky jsou improvizované. Úspěch však mají vždycky

Nedá se však říci, že bychom se spokojili s dosaženým, snažili jsme se být stále "opravdovějším divádkem". To znamenalo v našich představeních hlavně řady diváků a loutky, které by mohly více jednat než naše papírové, jen z jedné strany použitelné figurky.

Začalo to liškou. Pepiček mi ji věnoval k narozeninám, asi ji ušila jeho maminka. Liška však byla skutečný manásek. Medvídko jsem ještě měl, stačilo, aby mummáma přišila hlavu, která "se" mu utrhla. Tato epizoda byla významná tím, že mne přivedla na nápad: "Když máma umí manáška opravit, mohla by ho i ušít". A už jsem při každé možné i nemožné příležitosti škemral. Vyneslo to další manásky, teď už si vzpomínám jen na pejška a prasátko. Vybavuji si je asi proto, že je máma ušila z bílého plátna a já si je barvil vodovkami. S kulisami nebyly potíže, bylo jen nutné je kreslit větší a podlepovat kartonem z krabice. Les jako jediná proměna stále zůstával. Mnohem více se však rozšířili možnosti používání rekvizit. Vzpomínám např. na košík s houbama, koem něhož se točil tento příběh: Pejšek jde do lesa na houby, položí si košík, jde se někde podívat, liška mu košík ukradne, prasátko ji však vidělo, řekne to pejškovi, ten se spřátelí s medvědem, společně pak lišku pronásledují atd., atd. Dnes už bych si těžko vymyslel tolik dějových možností.

Další podmínkou "opravdovosti" byli pro mne diváci. Naše kuchyň, kde se odehrávala všechna představení, byla nevhodná a to hlavně z toho důvodu, že jsem si nemohl vést domů příliš mnoho dětí. Částečným řešením bylo cosi jako "letní divadlo". Bydleli jsme tehdy v přízemí a tak jsem hrál z okna. Určitou dekorací byly přitom i muškáty v květináčích. Ale ani tato možnost nevydržela moc dlouho. Máma nechtěla tolerovat roj dětí na chodníku u našich oken. Problém s místem pro divadlo se nepodařilo nikdy uspokojivě vyřešit. Ani chodba činžáku, ani prádelna ve sklepě neměly dlouhé trvání. Ale tento problém je obecným jevem pro většinu aktivit dětí a mládeže. Raději však zase k loutkám.

Přes to, že jsem se už "specializoval" na maňásky, bylo mi ještě jednou souzeno vrátit se k papírovým panáčkům na špejlich ...

/pokračování snad někdy příště/

X X X X X X X X X X X X X X X X

Rezoluce vedení /direzione/ italské KS z 30.12.1981

1. Komunisté již vyjádřili a potvrzují znovu, že rozhodně odsuzují vojenský převrat v Polsku, zatýkání a vojenské soudy, zákaz veškeré činnosti politických, odborových i společenských organizací. Tato opatření, jež jsou neslučitelná s našimi demokratickými a socialistickými ideály, nemohou vyřešit hlubokou kráži polské společnosti. Nelze je však ani ospravedlnit nutností zachránit základ režimu socialistického typu, neboť není-li již sto čelit politickými prostředky protestům dělnické třídy a lidu a uchyluje-li se k vojenské síle, je to úder samé věci socialismu.

Již od vypuknutí polské krize v létě 1980 neváhala IKS postavit se na stranu demokratické obnovy politického a společenského života Polska a poskytla plnou podporu, jaká byla možná, úsilím a pokusům, jež v tomto směru činila PSDS.

Pozitivně jsme uvítali zejména zrod a rozvoj odborů Solidarity, neboť jsme přesvědčeni o nutnosti autonomie odborů též v socialistické společnosti.

Několikrát jsme veřejně i důvěrnou cestou vyjádřili svůj odpor vůči větším aktům vměšování, nátlaků a zásahů.

Při všech příležitostech jsme apelovali na smysl pro odpovědnost všech včetně dělníků a odborového hnutí. Dali jsme najevo, že podporujeme snahy o to, aby se v politickém vedení Polska i v úsilí demokratické obnovy jeho společnosti spojily hlavní síly, působící v zemi k záchraně národní nezávislosti i socialistických vymožeností a pro pokrokový vývoj. Převrat dne 13.12. přerušil brutálně tento proces. Opakujeme, že je třeba, aby tento proces pokračoval, jakkoli je hluboký zlom, k němuž došlo.

IKS vyslovuje lítost nad oběťmi tragických krveprolití, znovu vyjadřuje solidaritu s polským lidem a s důrazem žádá okamžitou obnovu občanských i odborových práv, propuštění zatčených občanů, obnovení dialogu i snah o dohodu základních složek polské společnosti, i života - strany, odborů, církve - tím, že se jim umožní působit ve svobodě: jen Poláci mohou v plné nezávislosti a autonomii bez jakéhokoli zásahu zvenčí rozřešit problémy své země.

Je v zájmu demokratických, socialistických i komunistických sil západní Evropy i pokrokových a mírových sil světa napomáhat a zajišťovat pokojné a demokratické řešení polské krize. Útočné projevy, přerušování pravdy, hrozby sankcí proti té či oné zemi, či ještě horší kroky vypočítané k vnitropolitickým cílům těch, kdo je činí, jsou dobré jednak k tomu, aby zvrátily zpět evropskou historii polsedních

let, obnovily ovzduší studené války, nesloužící Polsku, Evropě, ani světu. Bylo by osudné, kdyby jednání v Ženevě i všechny další snahy o dialog a dohodu o odzbrojení byly přerušeny pro polské události. Kritiku i odsouzení sebeostřejší nelze oddělit od odpovědných a dlouhodobě pojatých kroků k tomu, aby polský lid znovu dosáhl svobodnějších a demokratičtějších podmínek. To záleží též na obnovení i rozvoji procesu uvolnění v Evropě i ve světě. Proto je nezodpovědné ba cynické nedbat povinnosti k pomoci, jež může ulevit utrpení a nesnázím polského lidu a ulehčit vyčerpané ekonomice. IKS podporuje a bude podporovat plně všechny politické a diplomatické iniciativy a též se účastní všech masových iniciativ v tomto směru.

2. IKS znovu vyslovuje přesvědčení, že demokracie a socialismus jsou nerozlučně spojeny a mohou se upevnit jen při plném respektování práv každého národa a rozhodovat o svém osudu.

Dramatické události těchto dnů nás přesvědčují ještě víc o nutnosti nacházet a využívat zcela nové cesty, abychom dodali nový rozmach boji za demokracii a socialismus v celém světě. Toho je zapotřebí nejen proto, že síly evropské levice musí působit v rozličných podmínkách. Skutečnost je, že v zemích východní Evropy stojíme tváří v tvář vývojovým procesům, vracejícím se dramatickým krizím, jež zpochybňují monolitní pojetí moci, neexistenci institucí reprezentujících účinně členitost společnosti, uzavřené, hierarchické pojetí vztahů uvnitř "socialistického tábora", ideu socialismu jako modelu a nikoli jako historického procesu, jenž se rozvíjí ve světovém měřítku nejraznějšími způsoby.

Vznikl tu rozpor mezi demokratickými a socialistickými činiteli, mezi růstem kultury i novou členitostí vytvořenou ve společnosti samým vývojem, jež tyto země prodělaly, a systémem jež nepřipustí opravdovou demokratickou účast lidu jak ve výrobě tak v politické sféře. To nakonec nejen umrtvuje svobody i energie tvůrčích síly, ale brzdí hospodářskou, technickou i kulturní dynamiku těchto společností a živí stálý konflikt mezi reformními pokusy a tlakem moci.

Je proto třeba si uvědomit, že také tato fáze vývoje socialismu, jež vznikla říjnovou revolucí, vyčerpala svou hnací sílu, tak jak se vyčerpala fáze zrodu i rozvoje socialistických stran i odborových hnutí seskupených okolo II.internacionály. Svět šel vpřed, změnil se také díky této dějinné události. Jde o to jít dál za ní s pohledem vpřed. Lidstvo stojí před obrovskými problémy úplně novými - kapitalismus je nedokáže řešit. Jsou nové i potřeby i touhy národů, jež se projevují různě nejen v zemích kapitalistického Západu a třetího světa, nýbrž i v zemích socialistického typu.

Správná odpověď na ně, nejpozitivnější i nejpokrokovější, není v tom, že bychom zavírali oči před skutečností a její tragikou, ani v tom, že bychom je zažehnávali nehistorickými zařízeními. Je v tom, že pojmáme boj za socialismus, za překonání kapitalismu i zastaralých mocenských struktur jako otevřený proces, jež zaznamenává i zastávky i zákruty, ale v němž lidstvo ušlo už velký kus cesty. Proces, v němž je třeba se účastnit - kritikou, ale především akcí.

Postup socialismu v současné fázi záleží stále výrazněji na idejích a demokratických i socialistických vymoženostech v rozvinutých kapitalistických zemích, zvláště v Západní Evropě, i na úspěchu nejpokrokovějších, socialisticky orientovaných experimentů, prováděných originálními metodami v zemích třetího světa. Dát impuls i nové horizonty v boji za socialismus v západní Evropě je nezbytné k tomu, aby se otevřela nová fáze socialismu ve světě, i k tomu, aby se přispělo k demokratické obnově společnosti východní Evropy.

3. Krize, která vypukla v Polsku v létě 1980 měla mnohostranné příčiny. Ve skutečnosti šlo o velmi ostrou společenskou a politickou krizi, jež otřásla a otřádá touto společností do hloubi. Nelze jí přiřítat manévrum reakčních sil nepřátelských socialismu, i když

samozřejmě otevřela a otvírá prostor i pro ně. Krize přichází z dávné minulosti, nelze ji vysvětlit, aniž učiníme centrem kritického rozboru politický režim Polska, jeho tuhost a jeho odpor vůči každé účinné změně.

Na druhé straně hospodářské nesnáze, jež byly bezprostřední příčinou nespokojenosti a vzpoury polské dělnické třídy v Gdanskú i ve všech továrnách země, znamenaly výsledek hospodářské politiky i typu rozvoje, zavedeného do této společnosti - zvlášt počátkem 70.let - jež neodpovídaly reálným možnostem a jen zvyšovaly nerovnováhu i deformace rozličné pévaky, aniž se přikročilo k nutným ekonomickým reformám. Nešlo však jen o hospodářské potíže.

Nespokojenost a vzpoura směřovaly proti nedostatku demokratického života v politickém systému, proti vztahu mezi stranou a masami, jenž se podstatě zbyrokratizoval, proti neschopnosti oficiálních odborů ochránit a hájit denní zájmy pracujících, a též proti privilegovanému postavení i případům korupce v samotných vedoucích kruzích strany. V srpnu 1980 se zřetelně projevil význam toho, že chyběly opravdu zastupitelské instituce a orgány komunikace, jejichž pomocí by lze utvářet i vyslovovat kritické mínění a dosahovat na bázi potřebného konsenzu změn v linii hospodářské politiky. Ve skutečnosti vystával problém změn i reformem v politickém systému země.

Ke změnám v tomto směru tlačil ve svém komplexu zrod i ohromný rozmach odborů Solidarity, jež zaujaly místo dřívějších odborů, diskreditovaných před dělnickou třídou i masou pracujících. Úspěch Solidarity, posílené též přístupem milionů komunistických dělníků, byl projevem bouřlivého vtrhnutí polské dělnické třídy na politickou scénu, požadující účinnou možnost účasti v řízení podniků, hospodářství a státu. Na změny naléhalo též to, že církev si udržela a zvýšila ve všech uplynulých letech svůj vliv i prestiž a uplatňovala se stále více v polském životě jako národní síla. Ve stejném směru působily i jiné společenské a ideové síly, mezi nimi inteligence se silnými a bohatými demokratickými kulturními tradicemi.

Vůči rozsahu této krize neexistovala na cestě obnovy dostatečná soudržnost ani pevnost; dnes se jasně ukazují že bylo zapotřebí připustit plné spoluedpovědnosti na společném úsilí o ozdravení i obnovu dělníky a s nimi všechny základní složky polské společnosti. To bylo možné jen spolu s transformací v demokratickém, pluralistickém smyslu - při respektování všech skutečností - v polském socialismu. V PSDS se rozličným způsobem děly pokusy v tomto směru: svědectvím jsou ostré debaty i hluboké změny v řídicí sestavě. Toto úsilí však nevítilo. Proti němu stály trvající dogmatismus, konzervativní pozice i netečnost usazená v samém těle strany - jako ovoce dlouhého období byrokratické praxe - váhání i nejistota. Velká byla i váha, kterou v této kritice měl postoj SSSR i dalších zemí Varšavské smlouvy. Došlo i k v ážným projevům nátlaku, nevhodným zásahům, rozvinula se i tvrdá politická i ideologická kampaň proti úsilí o obnovu, vedenému významnou částí PSDS, Solidarity i církví. To vše přispělo k tomu, že byla znesnadněna nutná izolace a porážka rozličných extrémistických skupin, jež vystoupily v polském politickém životě, v Solidaritě i ve straně a jež směřovaly ke střetnutí. Tyto skupiny dovedly Solidarity k tomu, že předkládala požadavky, z nichž část nebyla uenosná pro hospodářskou a výrobní skutečnost země. Je však třeba říci, že i tyto skupiny, které nedovolily polské dělnické třídě převzít plně svou odpovědnost vedoucí třídy v národě, jsou z části plodem procesu, jenž se odehrával po léta a vedl k tomu, že ve znepokojující míře se od politického života odvrátila velká část dělnické třídy i jiné vrstvy včetně mladé generace.

4. Polské události posledního půldruhého roku i jejich dramatické vyústění v těchto dnech vyzývají k obecnějšímu zamyšlení nad společností socialistické orientace, jejich historickým i politickým vývojem za uplynulých 35 let i nad současnými problémy boje za socia-

lismus v Evropě i ve světě. Výchozím bodem těchto úvah, s nimiž italští komunisté nezačali teprv dnes je vědomí, kolik škod přineslo přijetí jediného modelu - sovětského typu - v zemích východní Evropy: jak v hospodářství, tak zejména v politickém systému. Nelze říci, že to bylo nevyhnutelným důsledkem dohod z Jalty; vždyť hned po válce došlo k diskusi komunistických předáků o originálním rázu, jež měly mít lidové demokracie. Obrát se projevil vytvořením Kominformy /1947/ a 1948 odsouzením Jugoslávie, jež se rozhodla jít a šla originální cestou postupu k socialismu. K tomu přispělo zostření mezinárodního napětí studenou válkou. Tehdy začalo ve všech východoevropských zemích těžké období, jež spolu s tragickými procesy proti vedoucím i řadovým komunistům skoncovalo s pokusy, podnikanými do té doby v různých zemích po porážce nacismu, o vytvoření politických režimů, které by po zrušení tradičních reakčních autoritářských forem minulosti na základě politiky přátelství k SSSR přihlížely k společenské struktuře i kultuře svých národů. Tak se těmto zemím vnutil proces homologizace /přizpůsobení/ sovětskému modelu ve všech jeho hlavních aspektech, t.j. modelu, jenž v dalších letech byl podroben drastické kritice v samém SSSR.

Země nazývané "lidovými demokraciemi" dosáhly nepochybně značných úspěchů v hospodářské výstavbě, kulturním rozvoji i zvýšení životní úrovně; nebyl jim však povolen účinný demokratický rozvoj, také v hospodářství se nahromadily rozpory, které se projevovaly stále vážněji, a alespoň v některých zemích byla umrtvována sama národní identita.

Není náhodou, že první vážná krize v Polsku po válce vypukla krátce po odsouzení Jugoslávie. Obvinění z nacionalismu, vznesené proti vedoucí sestavě polské strany, předznamenaly proces, jenž byl vnucen později všem východoevropským zemím.

Zvláště pro zemi jako Polsko, nesmělo budování nového, pokrokovějšího společenského i politického režimu nepřihlížet k charakteristickým rysům i kultuře polského národa, a to proto, že tu byly velké rolnické masy se svými organizacemi, že církev tu má váhu i funkci v národě, a že tu existovaly silné židovské menšiny. V hospodářství by bylo bývalo potřebí členění respektující zájmy i tužby rozličných vrstev. Proto bylo podstatné přizpůsobení sovětského modelu pro Polsko stejně jako pro Maďarsko i jiné země těžkým omylem, jehož vážné důsledky se projeví v dalších letech.

XX.sjezd KSSS znamenal v tomto rámci událost mimořádného dosahu a vyvolal velké naděje. Znovu se hovořilo o nutnosti rozličných cest k socialismu a byl vytčen úkol působit konkrétně k plné obnově socialistické zákonnosti i demokratizaci. Slavnostně se vytyčila otázka vztahů nového typu - hospodářských, politických i kulturních - mezi SSSR a ostatními východními zeměmi, založených na plném respektování suverenity každého státu. Vyhlásilo se, že pojetí vedoucího státu i vedoucí strany je překonáno. Zdálo se, že se otvírají nové možnosti v různých zemích východní Evropy i přímo v SSSR. Též ve světě, díky politice mírového soužití, jež dostala XX.sj eadem rozhodující impuls. Avšak po několika letech uvázl tento proces obnovy - jenž od počátku postupoval s rozpory, nejistotami i proti rozličným druhům odporu - zcela v písku, jak musel zaznamenat r. 1964 P. Togliatti ve svém "jaltském memorandu". K tomu došlo též pro omezenost samého XX.sjezdu, jenž soustředil svou kritiku k tzv.kultu osobnosti, nedokázal však jít k podstatě v rozboru struktury politického systému SSSR.

5. Z toho vyplývá nutnost hlubších úvah, jdoucích za kritiku jednotlivých omylů. Proč neuspěly opakované pokusy o obnovu? Nevysvětlí vše objektivní potíže, tlak nepřítelů, jenž po léta doléhal na tyto země hrozbou války či vnitřního rozvratu, obavy z obklíčení, tvrdosti studené války. Důkazem je tu invaze do Československa v r. 1968. V této zemi byla iniciativa nového demokratického kurzu podniknuta a řízena nikoli silou jako v Polsku Solidarita, nýbrž ÚV KSČ, odhodlaným reformovat hospodářské i politické řízení, jež bylo v ostrém rozporu se stupněm hospodářského i kulturního vývoje čs.společnosti.

Vpád do ČSSR a násilné přerušení ušlechtilého pokusu o obrodu je důkazem, že nutnost obnovit do hloubky režimy východní Evropy se ocitla v rozpru nejen se sovětským modelem, ale s pojetím "socialistického tábora", omezujícím autonomní vývoj spojeneckých zemí.

Je pravda - a jsme si toho vědomi - že rozvoj soužití i obrana míru nemůže nebrat na vědomí existenci dvou bloků v Evropě a že destabilizující změny v tom směru znamenají vážné nebezpečí pro mír. To však nemůže ospravedlnit potlačování potřeby svobody, nezávislosti, obrody hospodářského, společenského, politického i kulturního života, jež se projevují dnes v celém světě. Vždyť koexistence má být podmínkou i nástrojem k tomu, aby tyto procesy proběhly v míru i v bezpečnosti. Proto bloky nemůžeme pojímat - na Východě i na Západě - jako němenné skutečnosti, ideologicko-vojenské tábory řízené mocenskou logikou. Naopak jsou politickou realitou, již má překonat nakonec sám vývoj mírové koexistence. A ta sama nemůže být jen výrazem diplomatických vztahů či dohod mezi státy, nýbrž žádá aktivní zásah národů a především velkého mírového hnutí.

Ve vztahu k polské otázce, stejně jako k jiným vážným mezinárodním problémům - evropských raket, zákazu nukleárních zbraní, evropanství, Středozeří, nových vztahů Sever-Jih - uplatňuje se IKS jako jediná italská velká politická síla, jež neuznává logiku bloků, a je tedy nejdůležitější a nejautonomnější. To nelze říci o druhých stranách, jež hrubě zneužívají polskou strategii ke svým cílům, přitom však mlčí o obětech imperialismu v mnohých částech světa a snaží se dělat kariéru tím, že se podbízejí Washingtonu jako nejservilnější, podřízený spojenec.

Z toho i naše odmítnutí - pro Itálii i všechny ostatní země - logiky, podle níž by nutné společenské změny měly být obětovány bezpečnosti v podmínkách, jež určuje a ukádá hegemonní velmoc. To je předpoklad k zahájení nové fáze boje za socialismus a mír, jenž z jedné strany bude čelit novým rozporům, vznikajícím z dnešní struktury světa, z druhé strany dá odpověď i východiště pro nové potřeby, vznikající - ve všech společenských soustavách - z pokročilejších podmínek vývoje, vědomí, vědeckého i kulturního potenciálu.

Uvažujeme-li tedy do hloubky, bez zábran i rozpaků o krizi východoevropských zemí, nedospíváme k závěru, že se snad perspektivy socialismu zatemnily, či že tamní zvráty znamenají selhání socialismu. Hranice socialismu se neshodují s hranicemi východní Evropy, neboť socialismus je historickým hnutím a rozvíjí se ve světovém měřítku.

6. Socialistická revoluce v říjnu 1917 v Rusku je největší revoluční událostí naší epochy. V celém světě obrovsky způsobila její hnací síla na rozvoj bojů za osvobození a emancipaci dělníků i potlačených národů. SSSR prošel nesnázemi, s nesmírným hrdinstvím i obětmi a přes tíhu tragedií i degenerativních jevů stalinského období se vymanil ze strašné zaostalosti předrevoluční epochy, stal se průmyslovou velmocí a dokázal čelit ofenzivě nacismu a fašismu, rozhodujícím způsobem přispět k jejich porážce a otevřít pro národy Evropy i světa novou cestu. Říjnová revoluce rozbila výlučné panství kapitalismu a imperialismu, přispěla ke vzniku komunistických stran v celém světě, dala impuls jejich boji za hospodářskou i politickou emancipaci i boji revolučních hnutí za osvobození a nezávislost, národů bývalých kolonií v Africe, Asii a Latinské Americe. Výdobytky, jež Říjnová revoluce poskytla dělnickým i lidovým masám mnoha zemí, i změny, jež způsobila v poměru sil ve světě ve prospěch věci socialismu, měly a mají obrovský význam.

IKS nepodceňuje úlohu, již hraje SSSR na světové úrovni. Tato úloha někdy je ve shodě se zájmy zemí i národů, jež bojují proti imperialismu a reakčním režimům, za osvobození a národní nezávislost, někdy se ocitá v rozporu s těmito zájmy, pokud je otevřeně neporušuje, jako je tomu při vojenské intervenci v Afganistanu.

7. Potreba "třetí cesty" pro Evropu vzniká z těchto historických událostí i z těchto teoretických úvah. Mýlí se ti, kdo tvrdí, že ideje, potřeba, nutnost socialistické změny jsou nyní překonanou věcí. Ve skutečnosti jsou překonaná stará politická a ideologická schémata: určité pojetí socialismu, organizace státu a moci, jejího vztahu ke společnosti. Avšak z věcí samých, ze zostření rozporů, jež dávají v sázku osud lidské civilizace a jež již kapitalismus nedokáže překonat, vystupuje potřeba socialismu jako objektivní nutnost jako potřeba historie. "Model" přijatý v SSSR a přenesený do zemí východní Evropy je neopakovatelný a je nepřijatelné jakékoli oddělování socialismu a demokracie, formy vlastnictví a společenské kontroly výrobních prostředků a forem demokratické organizace politické moci.

Je rovněž jasno, že je třeba jít dál, než jdou zkušenosti sociálně demokratických stran. A to nejen proto, co bylo v jejich minulosti negativní, podřadné a vedlo k porážkám dělnického hnutí, proto, že neměly sílu ani vůli k tomu, aby daly na pořad otázku struktur kapitalistické moci, ale proto, že problémy vzniklé na samém Západě jsou zcela nové. Zkušenosti i cesty, jež razila soc. demokracie dosud a jež v některých zemích vedly k významným vymoženostem sociálním i občanským, jeví se dnes jako zablokované krizí dosavadního modelu rozvoje i spotřeby, krizí státu, novými diskriminačními fenomény, jež postihují velké masy. Odtud - od Francie do Řecka, od Skandinávie do Německa - se hledají nové ideje i konkrétní programy politické i vládní. Současná kapitalistická krize - s důsledky jež svaluje na lidové masy i s nebezpečím, jež přináší pro mír i pro osudy demokracie - vyžaduje více než kdy jindy, aby se všechny síly evropského dělnického hnutí snažily o novou cestu k socialismu.

Západní Evropa může a má sehrát velkou úlohu v boji o vybudování nového mezinárodního politického pořádku i nového světového hospodářského řádu. Aby tak mohla učinit, musí zahájit hluboké vnitřní reformy. Konzervativní odpovědi na krizi, jež otřásá rozvinuté kapitalistické společnosti, jsou neudržitelné, znamenají milióny nezaměstnaných, zastavení růstu výrobních sil, dekadenci a podřizenost velkým kapitalistickým mocnostem.

8. Italští komunisté chtějí nadále hrát autonomní a pozitivní úlohu, jak ji hráli v diskusi, v setkáních i otevřených střetnutích a komunistickými stranami u moci a zejména s KSSSR. IKS chce udržovat normální styk se všemi komunistickými stranami stejně jako s každou jinou socialistickou, revoluční a pokrokovou silou bez zvláštních či výsadních svezků a žádou z nich, na bázi plné autonomie myšlení i politické akce, bez vazeb ideologického, politického či organizačního řádu.

IKS potvrzuje, že považuje za překonanou ideu homogenního komunistického hnutí, odděleného od celku mezinárodního dělnického hnutí a od socialistických pokrokových a osvobozeneckých hnutí.

Z toho vychází pojetí i praxe nového internacionalismu uskutečňovaného silou, jako je naše strana, jež svým dějinným dědictvím, svou kulturou, svou politickou a ideovou autonomií navazuje na všechny socialistické, revoluční a pokrokové zkušenosti ve světě. Italští komunisté mají na mysli, že udržování a rozšiřování těchto vztahů je významnou podmínkou k tomu, aby přispívali k upevnění politiky uvolňování a mírové koexistence, přátelských vztahů a vzájemnosti mezi státy a národy a zároveň k podpoře k postupu idejí demokracie, pokroku a socialismu jako věcí autonomní volky každého národa.

9. IKS - strana Gramsciho, Togliattiho a Longa. - je s to čelit zkouškám, jež stojí před námi. Nemohou nás od toho ovrátit pokusy, více méně ubohé, ze strany těch, kdo nyní stejně jako při tolika letech příležitostech se snaží využít závažné zkušenosti v Polsku jako prostředek ke svým vnitropolitickým cílům, aby rozdělili dělnické hnutí i lid tváří v tvář rozvinuté tvrdé třídní ofenzivě, jež se pokouší postihnout demokratické a sociální vymoženosti, získané v těch letech života naší republiky. Tyto pokusy budeme pevně a rozhodně odhalovat

a potírat. Je nutno dále jít cestou, na niž jsme před časem vykročili. Diskuzí opravdově vedenou i hlubokým promyšlením problémů musíme překonat i zbytky mýtických a konzervativních vidin i stanoviska, jež by mohla vést k likvidaci našeho historického a ideového dědictví. Musíme hájit a posilovat jednotu strany kolem linie, jež nám umožní nejúčinněji změnit situaci v Itálii a přispěch k novému rozmachu boje za socialismus ve světovém měřítku.

Vedení /direzione/ IKS